

Joan-Francés Blanc

Heisei

*A mos aujòus gascons, de Labardat, Menèus, Nerac, Estussan, Pompièir, Pòi
Ròcalaura...*

*A Andriu de Gavaudan, au son tribalh ende la lenga de Labrit e tot l'occitan de
Gasconha*

*A Jan Lafita, qui m'aprengot l'occitan de Gasconha avants de partir sus camins
esvariats*

A Bernat Manciet, l'òmi de nosta lengua, sancèra e beròia

Cronologia

1997

Tractat secret entre China e Japon.

1998

Japon dintra au conselh de seguretat de las Nacions Unidas.

1999

L'ammassada generau de las Nacions Unidas seguís las votz de China e Japon en tot demandar la supression deus sètis permanents au conselh de seguretat.

Viètnam signa un tractat damb Japon.

2000

Corèa de Bisa e Corèa de Mieidia se reünifican.

Ua setmana aprèps, lo govèrn de Corèa navèra se morís dens un atemptat. Lo govèrn provisòri acusa Japon.

Comença la tresau guèrra mondiala.

9 de genèr : Ataca nucleària mancada de Corèa contra Japon.

19 de genèr : Japon, damb bombas cromptadas a China, destrusís Corèa.

Frèbe antijaponesa en America.

2 de feurèr : Pacte de Tres enter Japon, China e Iran.

8 de feurèr : Ataca nucleària d'Iran sus Israèl. Israèl desapareís mes a temps d'enviar bombas nucleàrias sus La Mèca, Bagdad, Querbalà, Coms e Medina. Manca Damàs e Teheran.

Instabilitat religiosa dens los país islamics adarron deu destrusèr de las vilas santas.

Instabilitat politica en America on lo miliardari elegit president dèu comptar damb un senat republican e ua cramba deus representants democrata.

2001

En Russia, guèrra civiu qui vatz guèrra enter comunistas e liberaus. Intervencions deus vesins. Eslovaquia e Russia atàcan Ucraïna. Mandar de bombas nucleàrias. Mosco, Minsc, Quilhèu, Còshitz, Bratislava, Lviu, Odessà e Rostòu de Don son arrasadas.

Au Lhevant, los Hrairs musulmans prènen lo poder en Egipte.

Los Josius israelians subervivents pàssan la mar e se tròban a Cipre.

Guèrra enter Turquia e Siria, e represa deus combats au Liban.

En Arabia, lo Hedjaz torna trobar, 70 ans aprèps, un rei hashemit.

Heisei

2002

Guèrra hreda enter America e Japon. Estancar deus escambis economics. Russia declara la guèrra a Polònia. Alemanha interven dens lo conflicte damb l'ajuda d'America.

Bombas de neutrons destrusíssen Berlin, Varsovia, Lodz, Narva, Leningrad (qu'i avèvan tornat lo son nom), Quil e Amborg.

Comandòs rus hèn petar centralas nucleàrias en America.

2003

Ataca japonesa contra America. Japon pren Havaii e California. Mexic demòra neutre, puish s'aliga damb Japon ende recuperar Texàs. En Africa deu Mieidia, los Africanèrs extremistas sàjan de tornar au poder. Túan frem de nèirs, mes acàban que son vençuts. En America, arron de la desagregacion deu poder, nèirs e asiatics massàcran ua grana part deus blancs.

2004

China ataca Russia. Ei coneishuda l'aligança non agressiva damb Iran. Índia mobilisa. A Beijing China e Japon sígnan lo tractat de fondacion de l'Empèri Asiat.

2005

America de Bisa ei partajada enter Mexic, Quebec e l'administracion dirècta de l'Empèri. America deu Mieidia signa un tractat de non agression. En Africa deu Mieidia, los Zolos massàcran los Shosas e tornan proclamar l'Empèri Zolo o Coà-Zolo. Atàcan e véncen Namibia, Botsvanà, Moçambic e Zimbabóe.

2006

Purmèras pressions deu Japon sus Euròpa. En Asia, Índia dintra dens lo pacte asiatic. Annèxa Nepal e Bangladeish.

2007

Guèrras de religion en Índia. S'acàban damb l'ocupacion japonesa.

2008

Euròpa ei horçada a véner Coro, en Guiana, a l'Empèri. Coménçan los vòus espaciaus japonés.

2009

Bloquejar economic d'Euròpa per l'Empèri.

2010

Descobèrta deu punt de Chatterjee.
Euròpa, estofada, deu negociar damb l'Empèri.

I

Se passèt lo 15 d'agost de 2078. Me'n brembi enquèra. Adara que't disi aquò, n'ei pas important que sia estat en agost, n'ei pas important tanpauc lo dia de la setmana. I avèva dus dias qu'èri tornat ende casa, a Gèdra, on m'esperèvan la hemna e los tres mainats. Un retorn a casa aprèps tres setmanas passadas a organizar, per montanhas e per arribèras, grops de resisténcia a la deportacion. Dens totas las montanhas de Tèrra-Mair, los pòbles de las resèrvas avèvan entenut a parlar d'aqueth metòde navèth de l'Empèri de's deishar deus qui ne dintrèvan pas dens las termièras de la puretat etnica o de la docilitat sociau. La puretat etnica, segon l'Empèri, èra lo vàser Japonés o Han. La docilitat sociau èra de's deishar escarnir peus Imperiaus shens reaccion. Ja los Cèltas, apialocats dempuish 2060 dens lo Nòrd d'Escòcia, avèvan presa ua husada ende Deimòs. Aquí demorèvan lo passatge cap a la Galaxia deu Can, cap a la planeta Heisei. Informacions de las medishas avèvam suus Samis e suus Macedonians tanben. E suus Berbèrs. Los autes pòbles petits èran tròp luenh, damb lo conta-ròtle de l'informacion per l'Empèri, per qu'agossem informacions recentas. Calèva passar peus riales non Imperiaus qui avèvan lo dret de viatjar, e enquèra calèva que volòssen hèser passar informacions.

En mei d'aquò, la hrèita d'aur ende reciclar los motors de las husadas intergalacticas avèva miat l'Empèri a tornar aubrir la prospeccion dens los arrius de montanha. E lo tractat de Baiona èra ua empaisha de las granas ende l'Empèri. En 2010, las armadas de l'Empèri, en tot arribar en Euròpa, avèvan signat un tractat ende desseparar França e Espanha per un airau de resèrva autonòm e non agressiu. Se parlèva de ne hèser pas jamei servir las tèrras d'aquera "resèrva" ende l'economia de l'Empèri. A Baiona, la Comunautat deus pòbles pirenenics s'èra proclamada la creacion lo medish dia que la signatura deu tractat. Catalans, Aragonés, Occitans de Foish, Aranés, Gascons, Bascos s'èran trobats atopiats dens ua meitat d'estat drin engleubat au començar peus problèmas de lenga. Puish tots s'èran hicats au gascon, pr'amor que los Bascos ne volèvan pas enténer a parlar deu catalan e qu'avèvan ua tradicion de gascon administratiu. Prepausèn quasi de hèser servir la Costuma de Sola com Constitucion. Lo purmèr comissari deus sagèths, lo Claudi Miquèu, degot hèser ua adaptacion d'aquera costuma purmèr en gascon modèrn, puish en tot téner compte de las "costumas" navèras...

Comencèva atau lo tèxte de la Constitucion - me'n brembi que l'aprenèvam a l'universitat :

"Per la costuma de tota ancianetat observada e guardada, tots los natus e abitants de la tèrra pirenenica son francs e de franca condicion, shens taca de

servitut. E arrés no a ni ne pòt préner nada suita de gents demorant en la dita tèrra, ni exigir nat dret a causa de la persoa e deu corsadge deus dits manants e abitants, ni de nat de eths."

Totun contunhèva en tot mentàver l'Empèri :

"E se pòden maridar los dits natus e abitants de la dita tèrra de los Pirenèus e passar testaments e gessir deu dit país si ei que n'an lo permés deus Oficèrs de l'Empèri."

Mei luenh, dens la Constitucion, se parlèva de l'empaisha qu'avèvan los deu dehòra - los Imperiaus com los autes - de dintrar dens la tèrra de Pirenèu shens autorisacion, sauv ende las operacions de mantèner de la seguritat de l'Empèri.

Lavètz, lo Burèu de Colonisacion Espaciau (que totes aperèvan lo Bucolic...) avèva ja previst - ce'm digot hèra de temps aprèps un deus oficèrs deu vaishèth *Asa Maru* - la deportacion deus pòbles de montanha cap a Heisei, tanben...

Heisei, la purmèra planeta descobèrta e proclamada colonisadera dens la Galaxia deu Can. La darrèra capvath lo regne deu *mikado* Heisei. La descobèrta deu motor intergalactic, en 2010, per un praube Indian au servici de las fòrças de l'Empèri avèva revolucionada la vita. Purmèr que viste eston descobèrts riquèrs en minerau, en aiga e sustot en tèrras ende cultivar. L'Empèri comencèva de's pausar lo problèma de la populacion, a maugrat los chaples de las annadas 2000-2005, de la Tresau Guèrra Mondiau. Las explosions nucleàrias sus Euròpa de l'Èst, Lhevant, Africa deu Sud e America avèvan tuat un quart de la populacion. La guèrra e las sangnèras, un aute quart. En America, lo tractament deus Asiatics e de las autes minoritats deu temps deu conflicte avèva provocat, a la fin, e abans la represa en man peus soldats d'ocupacion de l'Empèri, ua vengança collectiva viste vasuda ua sangnèra generau. Mèi de 10 milions d'Americans blancs avèvan tuats.

Lo motor intergalactic permetèva de saltar d'un punt a l'aute de la Galaxia, d'aqueths punts dits de Chatterjee. En tot espiar dempuish l'observatòri de Ryohoku, Chatterjee avèva arremarcat diferéncias dens la reflexion de la lutz a quauques punts de la galaxia nòsta. Lo de mandar ua fusada Yoshori damb totas las atrunas de mesura estot l'idèa deu son collèga Samphiravong. En tot la véser desaparéisher puish en tot saber qu'èra passada en mensh d'ua òra a 200

annadas de lutz, enlà un aute punt que disem adara de Chatterjee, l'observatòri imperiau qui hasèva sonque mesuras atau atau vasot un lòc d'interés peus oficiaus deu MITI, puish deu MEG (Ministèri de l'Espaci e de la Guèrra). Oficèrs, generaus, ministres i passèn dias e nueits. Èra ua mitat de vergonha que las descubèrtas e avèvan estadas hèitas per Asiatics non Japonés. Samphiravong lo dèn lo nom de Tanaka Yoshihiro, que damb la soa pèth èra possible de lo hèser passar per Japonés, mes Chatterjee se pensèn de l'eliminar. Totun, èra ja tròp coneishut (lo Tomori Akiyashi, president de l'Observatòri, estot mutat dens un servici de decontaminacion en Euròpa de l'Èst pr'amor n'avèva pas avut lo reflèxe d'escóner lo nom deu descobridor aus mèdis). Lo MIPI (Ministèri de la Propaganda e de l'Informacion) organisè tot un sarròt de manifestacions sus l'integracion ben escasuda deus pòbles d'Índia (los Assamés qui eston los purmèrs deportats sus Deimòs ne pàrlan enqüèra...) damb lo Chatterjee en vedèta americana (si ac poish díser atau).

II

Dempuïsh 2008 (lo tractat de París), Euròpa avèva deishat a l'Empèri lo monopòli deus viatges dens l'espaci. Aquò ajudè hèra las armadas imperiaus a acabar, justaments, la presa de conta-ròtle de la planeta sancèra. Après partèn viste husadas cap a las autas planètas deu sistèma solari. Lo purmèr motor de Chatterjee permetèva sonque sauts deus petits, viatges bracs a l'escala d'un sistèma estelari, en ua lampada. Duas òras de la Lua cap a Pluton. La purmèra "planeta" on l'Empèri establiguè ua basa estadera estot Deimòs, ua lua de Març. Petita, avèva un sòu qui's deishèva cavar ende bastir tot çò qui calèva ende hèser ua basa. E avèva tanben riquessas mineraus de las granas. Lhèu aqueras minas vason un mejan peus Emperiaus de's deishar deus Rus qui tribalhèvan avants dens las minas d'Asia de Bisa (lo país que los Rus disèvan Siberia). Acostumats au tribalh au sens latin deu mot (lo suplici deu pau), pleèvan de carbon, d'urani e d'aur las husadas cargò de l'Empèri, qui partèvan cap a las fabricas qui s'èran bastidas sus Març. Mes lhèu ne sabes pas çò qui èra lo latin. Èra lo parlar d'avants lo nòste parlar, miat eth tanben per imperiaus, e escarraunhat peus nòstes aujòus...

En 2022, un sabent vasut a Havaii, Ken Maupitui, trobèt quin generar oxigèn dempuïsh lo marciau, un minerau navèth trobat sus Març. Lo de cauhar lo marciau produsèva un gas, lo marcigèn, qui au contacte de l'oxidi de carbona tornèva dar un oxigèn drin azotat qui's podèva respirar shens nat chepic. Aquera descobèrta permetot ua expandida rapida de la poblacion de Deimòs, adara que's reciclèva l'aire, e estalvièt lo mandar periodic de husadas cargadas de resèrvas d'aire (qui costèvan car si arribèvan, e enquèra mei si n'arribèvan pas, o tard : en 2016 e en 2019, mei de quate mila carboèrs moriscon peu retard de las husadas d'aire). Dens las husadas, los dolhs d'aire deishèn la plaça a tèrra, granas e a mei d'òmis...

En 2025 (at sèi que t'embèstii damb aqueras annadas, qu'ací n'avèm pas las medishas unitats de temps), lo purmèr monde colonisader estot descobèrt per la husada Osaka III. Situada a 4 dias de viatges de Lua, dens lo sistèma estelari mei vesin deu de Tèrra-Mair, vasot viste lo lòc de vita de l'aristocracia imperiau, qui avèva páur aus crums de mort, cargats de malautias o de radioactivitat, qui passèvan pertot sus Tèrra dempuïsh las batalhas nucleàrias. E l'aristocracia imperiau qui èra sustot japonesa èra contenta tanben de's deishar los Han (ei atau que's dísen los Chinés), sus Tèrra, on comencèvan de's colonisar çò qui aperèvan lo país beròi, *Meiguo* (nosaus ac disèvam America).

Après, descobrèn autes mondes. Sus cada planeta se passèva la medisha causa, un estudi sancèr de la planeta, cap e tot, au biaish japonés : analisi de l'aire, de l'aiga, de la tèrra ; estudi geologic e geomorfologic ; estudi de la vegetacion ; estudi deus sauts deus dieus maishants de la religion shintò. Com au Japon, calèva planas end'arcuèlher los òmis e deishar los estorcs a las divinitats mauhasentas. Puish mandèvan un pauc mei d'un an òmis ende véser si la vita èra possibla. Si microorganismes, parasites e auvaris deishèvan en vita lo centenat de deportats (pas jamei volontaris), la vita qu'èra possibla peus òmis de l'Empèri e los deportats tornèvan sajà's ua aute planeta. Los deportats èran ja causits entermiei los pòbles qui pausèvan problèmas a l'Empèri. Atau lo purmèr monde que los Japonés aperèn *Dai Nippon* (e los Han, *Da Riben*), estot poblat deus riales Coreans qui avèvan suberviscut a la guèrra de 2000. (Atacats e mancats peus Coreans qui's sentèvan miaçats per l'aligança enter Beijing e Toquiò, los Japonés avèvan demandada l'ajuda aus Americans, qui l'avèvan arrehusada. Lavètz avèvan cromptadas husadas nucleàrias a China, e avèvan eslambrecada la Corèa sancèra. Los Coreans subervivents èran los qui tribalhèvan au Japon, e quauques uns qui vivèvan en Euròpa.) Arron d'un an, los Coreans qu'avèvan suberviscut sus *Dai Nippon* eston mandats tau peugue, end'ua auta planeta lhèu tanben colonisadera. E arribèn los purmèrs Japonés, ende comandar aus obrèrs indonesians lo bastir d'aquera navèra planeta imperiau...

Mes aquò lhèu ac te l'an ja contat. Jo, soi vasut luenh deu país pirenènc, dens l'arribèra de Garona, un arriu qui com los autes e vasèva dens los Pirenèus mes qui s'anèva morir au luenh, entremiei las tèrras qu'i mestrejèvan los Oficèrs de l'Empèri, dinc aus peugues morts, damb mei de petròli que d'aiga. E't voi amuishar ua causa qu'ei riala ací, qu'arrés non sap quin ac hèser. Ei ua huela de papèr qu'èi tostemp guardada damb jo, un soviéner si vòus. Mès soi pèc, que ne sabes pas legir qu'ei ua causa qui s'ei perguda ací que'ns hè pas hrèita. Espia, aquò, en haut, qu'ei escriut en japonés. Se legis atau : *Akitani-ken*. Vòu díser prefectura d'Aquitània. Après ei en francés. Quiòc. Vasoï dens un país que s'i parlèva drin com te parli, mes n'ens avèvam pas enquèra podut deishar deu colonisar vengut de Bisa. T'ac arreviri qu'arrés ací non sap ni non aprenerà lo francés : "Comuna de Buset. Libertat, Egalitat, Hrairetat. Extrèit deu ròtle d'Estat civiu. Acte no.45/17 de neishença. Lo 4 de març de 2040 lo sénher Loís Pujòu nse declarèt la vasuda d'un enfant mascle, Francés, hilh d'eth e de la sia molher, Clamença, vasuda Pizzutti, dens la bòrda d'Auvinhon." Veses quin se passèva, sus Tèrra-Mair. Ací comptam cada an los qui èm enquèra...

Dises que peu moment t'ac èi pas comptat tot. Balha'm un chic ende béver, qu'ei set. N'avèm pas qu'ua òra avants d'anar dromir las quinze òras deu dia vertadèr. Me vaga de't contar çò qui t'èi de contar.

Aqueth mes d'agost de 2078 èri partit de Gèdra ende tribalhar a l'organizacion de la resisténcia. Esconèvam pertot armas, atrunas ende hèser la guèrra petita, municions, avitatges, neuriduras estaderas, sacas ende dromir, aiga, mapas, lunetas de nueit, ràdias. Ens'ajudèvan hèra los Bascos, qui èran mei valeders, autes còps, dens la soa luta ende la libertat. Tròp de joens totun qui's trobèvan dens los aròus de resisténcia n'èran pas seriós. Lo tribalh esconut èra end'eths un mejan de huéger de casa, de béver mei que de rason, e d'aprèner cantas... N'èra pas un mejan deus bons ende demorar esconuts, de hèser petar la cantèra. En mei d'aquò, com n'èri pas deu país, hèra de joens me hasèvan lo mus o m'esprièvan d'arrèr-uelh. Damb lo men conéisher deu japonés e damb la mia experiéncia de resistant, èri totun plan vist peus caps de l'Armada esconuda. (Solida que n'as pas entenut a parlar, deu FLÒC qui hesot, en 2060-2065, petar bombas enter Tolosa e Barcelona, e multiplicar per dus lo nombre de soldats de l'Empèri. En badas, qu'èram sonque un vintenat d'estudiants qui joguèvam a l'art de la Guèrra.)

Tornèvi doncas a casa, ende Gèdra, on m'esperèva la Maria damb los hilhs. La Maria, l'avèvi trobada a Foish, en 2070, quan avèvi passada la termièra deu país pirenenc, acaçat per la polícia militària de l'Empèri, que rehusàvi justaments de hèser lo men servici... A Foish s'i parlèva ua lenga drin estranha, damb "f" pertot, que disèvan occitan. Totun jo ac comprenèvi tot qu'avèvi estudiadas las lengas vivas a Tolosa e las lengas mortas a Montpelhièr. Maria m'avèva trobat adromit dens la cava deu restaurant on tribalhèva l'estiu ende podé's pagar los estudis. Ne't contaré pas la nòstas amors que saps quin son quan èm joens... La Maria trobèt amics ende'm hargar ua navèra identitat. Vasoi Francés Pojada. Seguiscoi los cors ende vàser mèste caminaire de lenga a l'Universitat de Sent Guironç. Me dèt tribalh end'està'm de parlar com dens lo men país. Adara que soi vielh ne soi pas tant exactiu damb jo medish... Dèvi cors peus adults qui ne coneishèvan pas tròp la lenga, pr'amor que sos pairs parlèvan tostemp francés enter eths. Maria tribalhèt dus ans a Bossòst, com professora de geografia, puish ense trobèm amassa a Luishon on decidèm de nse maridar. Un mes avants la nòça, mercés a un amic deu pair de Maria, En Ehecòpar, podoi reprèner lo men nom de sharnègo. En 2073 vasot Jan, en 2074, Pèir e, en 2077, arron deu nòste eishamiar ende Gèdra, lo petit Francés.

Aqueth dia d'agost hasèva calor dens la vath. Lo gave devèva estar tot petit, au hons deu garimbet, enter Sia e Gèdra. Ausiscoi tot d'un còp un brut d'in.hèrn. Èran elicoptèrs deus imperiaus qui volèvan sus la vath. Agoi páur ua estona que sian en recèrc de jo, puish me digoi que, ueit ans aprèps, pareishèva de mau créser. Arribat a Gèdra, trobèi sus la pòrta un mot de Maria, qui èra sortida ende hèser crompas a Gavarnia. Puish tornèt lo rasto deus elicoptèrs. I avèva tanben brut de camions militaris qui arribèvan de Lutz. Pujèi d'aviada au solèr, ende cuélher mos ahars de guerrilhèr, e arrusplèi cap tau punt d'acamp de resistents mei pròishe. Aquí èran ja sheis, lo Jan de Labòrda, lo Pèir de Saforcada e quate

qui ne coneishèvi pas, qui devèvan venir de l'aute part de la montanha, d'ua aute vath o lhèu d'Aragon. Lo Jan me presentèt aus autes. Puish ense preparèm e demorèm. Ua nueit, un dia...

La dusau nueit, hasèva tròp calor ende dromir. Ua calor d'agost quan la ploja ne cad pas ende'vs tornar drin de frescor. Me lhevèi qu'avèvi hami de pishar. Entenoi, darrèr la bronida de las aigas de l'arriu, un garramat. Mond qui pujèvan cap tau nòste escoturon (acatader, desecunsà'm, cresi que ne disètz pas escoturon, ací). Tornèi viste ende deishidar los autes. Ens'avèvan degut trobar damb la deteccion de calor dempuish los vaishèths radars. Dens la nueit, nòstes còrs devèvan hèser plaps de calor dens lo "hred" tot relatiu d'aquera nueit, sus las mapas termicas. E venèvan tau deslapatge...

Los demorèm dens lo bòsc, desconuts dens la garrotèra. Quan tirèm, eston susprés e quate soldats de l'Empèri casèn. Entenèm a cridar e a parlar japonés. Puish ua ploja de hèr ense casè capsús. Au cap de cinc minutas, lo Jan qui comandèva ns ordonèt la rendicion. Me demandèt d'ac cridar en japonés aus soldats de l'Empèri. Èram tres enquèra vius. Lo Pèir èra sonque un còrs shens cap. Eth, au mensh, acabè la soa prauba vita sus Tèrra-Mair.

Ense hiquèn shens ens amenosar dens un camion gàbia ende presoèrs. Passèm l'endedia engabiats, capvath la calor d'agost. Morèvam de set, mes n'ac sabèvam pas, qu'aquera calor èra deu paradís en comparèr damb la qui avèm ací cada dia vertadèr. Puish ens'encasterèn dens un ancian castèth, lo deu Portalet, on avèvan regropat los presoèrs. Cada dia autes presoèrs arribèvan. Demorèm duas setmanas dens aquera preson, shens nat aute minjar qu'ua garbura damb arrís e esporgalhas de peish e shens nada navèra de las nòstas familhas. Los Japonés avèvan deishada la guarda a soldats filipins, mensh pietadós, mei maishants. Cada contestacion se fenèva damb ua bala dens lo copet (au biaish deus Han), davants l'amassada deu maitin. N'i agot pas frem de contestas. Lo minjar doncas èra maishant. Ací ne podem pas hèser arrís que n'am pas miada semiada damb nosaus.

Totun, au cap de las duas setmanas, ense heson pujar dens dus camions gàbias, e partiscom dinc a la plana, aprèps Lutz, suu camin gran de Tarba. Arribèm dens un aerodròm qu'i demorèvan ja hèra de presoèrs e hèra de navetas. Ense heson pujar dens las navetas, e a huta cap a Deimòs.

N'èri pas pròishe d'ua shèca e ne podoi pas espiar un darrèr còp lo disc blau caperat de crums blancs de la Planeta Mair. Lo Jan de Labòrda me contè aprèps, quan esperèvam a Deimòs lo partir cap a Heisei, quin vasot petita la planeta, au medish temps que's sentèva eishabanir per l'accelerada de la naveta. Puish qui vesot passar Lua, puish apercebot l'ombra de Març, la lua granda, Fobòs, e puish quin s'afalhoquè avants lo pausar sus Deimòs. Jo, deu temps d'aqueth viatge brac, de la velocitat deu pericle, pensèvi a la hemna e aus tres hilhs. Me demandèvi si los anèvi tornar a véser un dia. E'm brembèvi deus dias de Gèdra, de las passejadas, l'estiu, dens la vath, o a Gavarnia... Deus arrais deu só quan devara darrèr las montanhas, quand contunha lo camin cap a la mar grana. Ací que i a dus sós. Ne's pòt pas pensar a duas mitats, ua de lutz e ua d'escur... Ne's pòt pas pensar a causas com los Dieus, o Dieu e Cohet, l'un mèste de la lutz e deu dia, deu ben e de l'òmi, l'autè mèste de la negror e de la nueit, deu mau, de la mort. Ací n'i a pas logica binària com la qui'ns hasèva prémer sus botons de maquinas aperadas ordiaders o, en japonés, *kompyuta*. Avem lo dia vertadèr e lo dia petit e la nueit. Jamei, jamei lo vrai e lo faus. N'ac poish pas explicar, aquò, a joens com tu qui n'an pas jamei vista a Tèrra-Mair... Va plan, contunhi la mia istòria.

III

N'ac sabèvam pas enqüèra, mès ac aprenhom viste. Dempuish 2076, las ressorças mineraus de Deimòs s'èran estaridas. Pas mei de carbon, nat aur endeus motors intergalactics. I agot problèmas sociaus sus Març, que lo tribalh manquèva e que los dias de vagar lo mond n'èran pas mei pagats. En 2077 lo govèrn imperiau barrèt las minas de Deimòs e comencèt l'espleitada deus asteroïds enter Març e Jupitèr. Dens aqueths lo tribalh èra mei riscat e las possibilitas de's pausar arredusidas au tornar de navetas qui portèvan oxigèn e minjar e qui cambièvan los òmes d'un asteroïd a un aute, damb ua setmana de pausa. E Març, sauv las minas de marciau e las fabricas de las industrias de transformacion deu minerau, vasot viste aqueth lòc de pausa peus carboèrs e autes minaires deus asteroïds. Vasot tanben ua traca de bordèu, damb tots los Filipins que i avèva, e qui s'èran guardada aquera tradicion dempuish los temps lonhdans de la colonisacion espanhòu, de las basas militàrias americanas, puish deus tornets toristics alemans e escandinaus. Tanben los soldats de l'Empèri, sustot los Han, pratiquèvan aqueths establiments de gai.

Lo Takimori Fukuara qui comandèva la planeta Deimòs trobè totun ua aute vocacion navèra, damb l'ajuda deu Bucolic qui comencèva la soa òbra : Deimòs vasot lo punt de partir ende la deportacion deus pòbles que l'Empèri ne volèva pas mei sus Tèrra-Mair. Deimòs reciclava las residèncias deus minaires e lors apartaments, si ac poish díser atau, vason leus deus presoèrs en espera. Ende'us guardar sufisèva de guardar l'astropòrt, e ende'us empaishar de húger, i avèva l'arma alimentària, e la... respiratòria. Per rasons de seguretats (ac disèvan atau), las vilas carboèras portèvan sonque lo lor numerò en japonés : *Ichi, Ni, San, Yon, Go, Roku*. E l'arribada d'aire dempuish las centraus damb marciau èra separada per cada vila. Tanben los pòbles deportats èran desseparats. N'estom pas hicats a barreja damb los autes. Nosaus Pirenencs (disi nosaus que dempuish que l'Empèri ac decidèt, èm tots lo medish pòble, a maugrat jò sia vasut dens l'arribèra) estom repartits enter San e Roku, qu'èram tròp nombrós ende càber dens ua sola vila. 250 000 qu'èram, arribats a Deimòs, haut o baish en tot comptar quauques neishenças e quauques morts. A *Roku Machi* (Vila Shèis) avoi lo gai d'arretrobar la Maria e los hilhs, qui tanpauc non pensèvan me revèser viu. Pr'amor que luenh de Tèrra ne hasèva pas mei hrèita de guardar a part los *godaric* (com ens aperèvam, e com ens aperèn viste, aus resistents), ense tornèn a las nòstas familhas.

Dens las duas vilas los ancians caps deu govèrn pirenenc tornèn organizar lo pòble, dens ua societat especiau, com ac pòds imaginar. A *San Machi* ne sei pas tròp quin se passèva, sauv que lo comissari de Justícia, lo Dàvid Miquèu, lo mei haut deu govèrn dens aquera meitat deu nòste pòble, hasèva au maire. Èri a *Roku Machi* e damb los autes *godaric* me trobèi dens l'amassada de la ciutat. Lo

maire èra naturalaments lo president pirenenc, En Jòrdi Sans, un òmi d'ua quarantena d'annadas, ancian regent tanben. Demorèm a Deimòs quasi ua annada sancèra. I avèva problèmas d'organizacion, ce'ns semblava, dens lo procès de deportar. Aprengom adarron qu'èran lutas d'influéncias, peu conta-ròtle deu Bucolic, enter Japonés e Han.

La vita n'èra pas aisida sus Deimòs ende nosaus, terricòus acostumats a las montanhas, a l'aire liure, a l'aiga pura... e au pesuguer de 1 g. Tot ense semblava - e ac èra, artificiau. Com ense vaguèva, comencèm d'organisar, end'ocupar lo mond e "guardar lo morau," velhadas. S'i cantava hèra, qu'avèvam arremarcat qu'aquò n'agradava pas aus guardas, e s'i cantava cantas de tots los parçans deu país pirenenc. Me brembi enquèra d'aqueras cançons, que los grands aprenèvan aus petits, que las mairs cantèvan aprèps aus mainats ende'us hèser dromir. Ací se canta hèra, mes aquera soi solide que ne la coneishes pas. Escota :

*Goizian goizik jeiki nündüzün espusa nintzan goizian ;
Bai eta zetaz ere beztitü ekhia jelkhi zenian ;
Etxek' andere zabal nündüzün egüerdi editan,
Bai eta ere alhargüntsa gazte ekhia sarthü zenian...*

Aquera la ns aprengot lo Mikel Aguirre, qu'èra vasut a Lisharre, dens lo país de Sola. Non, ne sèi pas çò qui vòu díser tot aquò. Èra ua canta tradicionau deu son parçan. Adara aqueth parlar s'ei perdut. O lhèu, sus ua aute part de la planeta, los de la dusau husada, si son enquèra vius, se l'an guardat. Nosaus n'am pas que quauques mots. Com aran qui vòu díser la vath. O berri qui's pòt tanben díser navèth, o navèra. Atau s'apèra Aran Berri lo país nòste ací sus Heisei.

Cantèvam, doncas, sus Deimòs. Ens avèvam organisadas tanben escòlas taus mainats, ende lor aprèner a legir, a escrìver, a comptar, e drin d'istòria deu país nòste, e drin de sciéncias. Gavidèvam tanben servicis de santat quasi shens nat mejan. La Maria qui parlava un japonés deus bons vasot l'enterparlaira privilegiada damb los Oficèrs de l'Empèri. Quan volèvan hèser ua inspeccion, demandar l'estat de la situacion aus responsables de la vila, hasèva la Maria las arreviradas qui calèva. Damb los Imperiaus ne's passèva pas mau. Au contre de *San Machi*, que quauques joens godaric organisèn ua susmauta. Los Imperiaus copèn l'aire dotze òras. Moriscot mei de la meitat deu mond. Arron d'aquò n'èram pas pus que 160 000, e damb lo partir de Deimòs deus Tibetans qui poblèvan la ciutat d'*Ichi Machi* (Vila Ua), la mei gran, estom arregropats dens aquera ciutat qui pudèva lo iac e lo tè tibetan (hèit damb gèrba e damb gerdias). Au mensh los Tibetans, caçats per la colonizacion deus Han a la fin deu sègle passat, e exilhats en Índia, s'avèvan guardats los escabòts de bèstias de carn e de lèit... Atau amassats, aprengom las hèitas de San. Mes au cap de cinc dias, que lo govèrn

Heisei

nòste èra enqüèra a pleitejar ende's reorganisar, arribèt la navèra de la nòsta partença cap a Heisei.

IV

Duas husadas, lhèu las mei granas de la Marina espaciau de l'Empèri, l'*Asa Maru* (l'estèla deu maitin) e lo *Ban Maru* (l'estèla deu ser). Los Oficèrs de l'Empèri heson lo partatge deu mond nòste enter las duas husadas. Ende càber 80 000 personas dens ua husada calèva hèser servir ancianas naus de carga. D'aqueras naus qui hasèvan servir tau transportar de l'oxigèn, avants la descobèrta de las propietats marcigènas deu marciau. Avèvan tanben podut servir a deportacions de grops grans de mond, mes solide pas dempuish Tèrra, que la gravitat èra tròp hòrta sus la nòsta planeta-mair. L'argansar deus compartiments deus deportats èra somari: dromiders grans, damb lièits d'ua matèria plastica dura mei leugèra, damb ua saca de dromir sus cada lièit, e ua cinta ende ns empaishar de ns esglaihar sus las parets de las cabinas, pendent los sauts o las pèrdas de pesuguèr. Calot quate dias ende hèser embarcar tot lo mond, puish sentiscom l'acceleracion qui'ns aluenhèva de Deimòs, de Març, cap tau punt de Chatterjee, que lo Jan d'Arrós me digot que devèva estar pròishe Sadurna. Puish la husada se hiquè a tremolar, a accelerar enquèra mei. Tots estom pegats au pont o suus lièits, e hèra s'afalhoquèn. Au cap d'un temps que ne sèi pas la husada ralentigot ende tornar ende ua velocitat "normau," e lo mond se deishidèn. Arrés n'èra pas acostumat aus viatges dens l'espaci, com l'equipatge de l'*Asa Maru*, e hesom lo compte deus nhafrats e deus morts. Mei de 2000 herits e quasi 900 morts dens lo purmèr saut de Chatterjee, hasèva frem.

L'Oficèr de l'Empèri cargat deus deportats ense demandèt qui, endemieï nosaus, parlèva japonés. Jo e Maria, e tanben lo Jan d'Arrós e autes cinc òmis e hemnas ense presentèm a la guarda. Ens expliquèt qu'èram responsables enter nosaus e qu'eth ne podèva hèser aute causa que nse dar aire, minjar e que nse desalordir deus còrs deus morts. Puish horniscot qu'avèvam enquèra catorze mes de viatge, pr'amor que Heisei èra la planeta colonisadera mei luenhenca.

Tornèm dar aqueras informacions au govèrn pirenenc. Lo Jòrdi Sans èra mort dens lo purmèr saut de Chatterjee e los comissaris èran a pleitejar ende's causir un aute capdau. Atau vasot cap deu govèrn lo Jaume Armengòl, un òmi gessut de Cerdanha. En tot escotar las nòstas informacions, los comissaris decidiscon d'organisar a vira-corseja lo mond en arolets petits, aperats centurias, de ueitanta a cent personas, segon lor vilatge si èra haseder. Cada centuria arrecebot la responsabilitat de gavidar lo partiment deu minjar, l'igièna e la santat, e de's causir un deputat a l'amassada, qui comptèva 790 personas. Agom a penas lo temps d'arregropar lo mond dens las centurias qu'agom, enquèra un viatge suu rapt deu temps, lo dusau saut de Chatterjee. Durèt mei longtemps e hasot enquèra mei de morts e de herits. L'efectiu de l'amassada cadot a 537 personas. Calot tornar organisar las centurias. Los parlajaponés èram arredusits a 5. E entremieï los cinc, la Maria e un aute òmi èran alebats. Quan ense

Heisei

presentèm a la guarda, l'Oficèr en carga estot estonat de ne véser pas Maria, qui parlèva lo japonés mei bon. Mandèt quate òmis de la guarda (Filipins, ce'm pensi) ende la cuélher. Ense digot enqüèra çò qui èra lo son prètz-hèit, e horniscot que n'avèva pas lo dret de nse díser los moments deus sauts. N'avèvan pas pro de minjar ende tots los qui èram enqüèra, e end'arribar vius sus Heisei, calèva enqüèra frem de morts dens los sauts a venir. Ahrontèt enqüèra que damb las condicions de vita sus Heisei, los mei flacs n'avèvan pas nat esper de subervida. Arremandèt la nòsta delegacion sauv Maria...

V

E passèn los dias. Las centurias s'organisèvan, mes ne podèvan pas empaishar los nhafrats de's morir. Los malauts tanpauc n'avèvan pas nat esper. Las condicions d'igièna èran catastroficas. Nada banhadera, un chicolet d'aiga que guardèvam ende béver. Un pauc mei organisats, podom auherir au mond la possibilitat de's lavar un còp cada setmana. Mes arren n'èra pas previst per mei d'igièna. Atau dempuish lo descasament de Tèrra-Mair, tots n'avèvan damb eths sonque los vestits d'aqueth dia d'agost de 2078. Totun prenèvam los vestits deus morts, en resèrva, mes n'avèvam pas arren ende'us lavar. Nat leissiu, nada bugada. E malautias se declarèvan. Tehequèra, gripa, lo mond qui s'enraquèvan èran los mei petits, los mei flacs. Lo petit Francés moriscot de la purmèra gripa, au cap de cinc mes dens l'espaci. Aquera epidemia s'emportèt mei de tres mila personas. Damb los vielhs e los mainats, los òmis èran mei tocats que las hemnas. Lo compte de las centurias passèt a 498. Lo Jaume Armengòl moriscot pas mes èra tròp aflaquit ende subviure au tresau saut intergalactic que nse susprengot au miei d'ua amassada.

Tot aqueth temps demorèvi shens nada navèra de Maria. Me calèva hèser atencion aus hilhs mei grans, me calèva ocupar de la mia centuria qui acampèva mond de Gèdra, de Gavarnia, de Sia e de la part sobirana de Lutz. Me calèva hèser carar los pècs qui disèvan qu'ua centuria ne podèva pas estar comandada per un sharnègo. Ende passar temps, organisèvi velhadas que s'i contèva l'istòria nòsta, que s'i cantèva e que s'i disèva contes. Au començament n'i agot pas que quate o cinc contaires, puish tots s'i hiquèn. Au cap de tres mes, comencèm de ns escambiar los contaires damb las centurias vesías. D'aqueth temps me morèvi deu tesic qu'avèvi de ne saber pas lo sòrt de Maria. Puish, arron deu tresau saut, quan los caps de centuria e los parlajaponés (n'èram pas mei que dus, lo Jan d'Arrós e jo) anèm portar los morts ende la guarda, apercebom la Maria darrèr l'Oficèr. Èra viva... Mes èra presoèra, ac comprenoi shens aver hrèita de la parlar, e semblèva qu'èra empaishada. En tot ausir qu'èram pas mei que dus parlajaponés, l'Oficèr ense digot que'nse volèva véser l'endoman e minjar damb nosaus. Lo Jan d'Arrós lo digot dens un japonés deus mei bons qu'èram tròp lords, damb ua sola docha cada setmana e las medishas pelhas dempuish dètz mes, qu'èram partits de Tèrra-Mair, e que ns èra pas possible d'arrespóner quidòc dens lo nòste estat. Ense tornèt que l'endoman ense vagaré de nse lavar e que nse haré passar pelhas navèras.

L'endoman, nets de còrs e de pelhas, dens de vestits civius que devèvan venir deus cosiers, lo Jan e jo ns arretrobèm a la taula de l'Oficèr, qui nse se presentè com Kakuei Igrisu. N'arrisoi au men dehens que lo son nom volèva díser Anglatèrra. Devèva estar un Asiatic de Londra o de Bermin.ham qui s'èra causit un subernom japonés (com disèvan los Anglés : nom e subernom e non pas nom

de casa e petit nom) quan èra dintrat dens la Marina intergalactica. Tanben lo son japonés ense pareishèva estranh, e au cap de quauquas minutas d'aumenanças lo Jan d'Arrós deishèt dens ua de las soas frases ua expression en cantonés que ne comprengoi pas, jo. Lo Kakuei, eth, comprengot mes ne remarquè pas que n'èra pas japonés çò que lo avèvi dit lo Jan. (Aqueth avèva hèits estudis de lengas d'Asia a Sent Guironç, puish a l'Escòla de las lengas orientaus d'Ironhea.) Ense contèt drin de sa vita, o meilèu de la qui s'èra hargada de hilh d'un praube païsan japonés deu païs d'Aomori (ense expliquèva lo son accent en tot díser qu'èra un accent regionau de la part de Bisa de l'isla de Honshu), dintrat a dètz ans dens ua escòla de *ninjà* i ende la glòria de l'emperaire (deu *tennò*, com disèva), e puish dens la dusau promocion de l'Escòla deus Oficèrs espaciaus de Coró. Puish ense digot qu'èram tròp importants ende lo comunicar enter l'equipatge e los deportats ende qui posca préner lo risc de nse véser morir d'ua malautia o arron d'un saut de Chatterjee. Horniscot que serem convocats regularament a la guarda, ende'ns poder lavar e cambiar, ende conta-ròtles per un metge (qu'èra un Ainó), e a cada còp qu'un saut se preparèva. E que i auré tanben convocars tad arren, sonque ende que pósquim pas endicar aus autes deportats los moments deus sauts, e ende'us empaishar de's preparar.

Puish comencèm a minjar. Au lòc de las racions de tot dia (arrís e peish, peish e arrís) agom blat cueit de la China de Bisa, carn de pòrc damb caramèl, frutas de China e deu Japon (lichis, peras japonesas) e ende béver ua espècia de vin caud, que lo Kakuei Igrisu aperèva saqué taus repeish. Parlèm tanben de literatura, que's disèva letraherit e que'nse contèt qu'èra un amator de *haikus* e tanben de *koto* (ua sitara damb trètze còrdas). Ense joguèt au *koto* e nse cantèt quauques tròç de *sokyoku* qu'avèvi ja entenuts en cors de civilisacion de l'Empèri a l'Universitat de Sent Guironç. Au cap d'ua estona n'èram pas mei dus deportats e un Oficèr de l'Empèri, mes tres aimadors de musica e de cantas. Lo Jan d'Arrós hesot petar la canta qu'aprenèvam tots a l'escòla petita (qu'aperèvam tanben calandreta), lo *tsuki no sabaku* (los camèus capvath la lua), puish cantèm frem d'autes cantas. Puish ense desseparèm, e un sergent imperiau ense mièt ende las nòstas crambas, lhèu qu'avèvan previst un aute saut, ce'm pensèvi.

VI

Autes còps angom damb lo Jan passar nueitadas damb lo Kakuei. Dens lo comptar artificiau deus dias qu'avèvam guardat enter Pirenencs, mercés aus qui avèvan arrelòtges mecanics, i avèva enqüèra dias e nueits, e vesom lèu que los Imperiaus tanben avèvan hrèita de's guardar lo medish anar de vita que capvath lo Só de Tèrra-Mair. Un d'aqueths sopars s'acabèt qu'èram enqüèra mei pintats que d'acostuma. Ense tornèt lo sergent a las crambas.

Èri embriagat peu saqué e per la musica, mes com cada viatge ne'm podèvi pas dromir. Tornèvi pensar a Maria, ja tot aqueth temps shens navèras. E de la saber viva, e empaishada. E lhèu que dempuish que l'avèvi vista, èra morta, o mair d'un nen que ne sabèvi pas lo pair. Que lo pair n'èra pas jo. E n'èra pas dangerós de vâser dens l'espaci ? Los nens ne subervivèvan pas aus sauts, dens la part deu vaishèth qu'i estèvan los deportats. E las mairs tanben avèvan deu mau a passar las acceleracions e los alentirs deus sauts.

Ne sabèvi pas si saunejèvi o si èri desvelhat. Tornèva dens lo men pensar aus dias de Sent Guironç, dens la cramba de ciutat universitària qu'i vivèvam damb Maria. Las pasejadas lo ser. Las nueits que dromèvi dens ua saca de dromir, suu postam, e èra dens lo lèit. Las nueits blancas de discutas sus tot, literatura, istòria, lengas. Lo long caminar deus *haikus* que'nse escrivèvam, jo end'era, era ende jo. E las nueits blancas enqüèra, aqueras tots dus dens lo lèit, a descobrí's, a cercar mei luenh lo plaser. Los maitins que plorèvam deu bonur de nse deishidar amassa...

Plors. Entenèvi a plorar. Èra dens lo mens saunei, o èra dens aqueth vaishèth de deportacion ? Me deishidar o està'm a dromir ? Los plors contunhèvan, ne s'estanquèvan pas. Plors de hemna. Non, plors d'era. Pas los medish que los de Sent Guironç, totun, mes plors de Maria, solide. Èri deishidat. Me lhevèi e me vestigoi. A hutas. Sajèi de drobir la pòrta de la cramba. Per un còp n'èra pas clavada... Los plors semblèva que venèvan deu pic deu corredor. Dens ua de las crambas devèva dromir lo Jan. Totas las pòrtas semblèvan clavadas. Entenoi un brut e'm tornèi barrar dens la cramba. Peu trauc de la pòrta vesoi passar a un soldat de l'Empèri. Demorèi quauques minutas. Los plors contunhèvan. Tornèi gessir de la cramba. Las pòrtas d'a costat èran doncas clavadas, deu dehòra. Lhèu s'avèva desbrenbat de'm clavar la mia, lo sergent. Comencèva de'm conéisher e si n'èra pas amistós, èra au mensh aimable.

Avancèi a plaser dens lo corredor, qu'èra tornat dens la negror, cap a la pòrta d'on venèvan los plors. Èra clavada deu dehòra, tanben, mes sonque damb ua barra. Hesoi lissar lo barrolh puish virèi la punhada. La cramba tanben èra dens la negror. Cerquèi lo boton e premoi dessus. Sus un lièit petit Maria plorèva. Au son costat, un nen dens ua dindòla dromèva.

Tornèi barrar la pòrta e m'apressèi de Maria. La pausèi la man sus l'espalla e comencèi de hèser córrer aquera man, a plaser. S'estramoligot, s'arrevirèt e'm digot: "Qué hès ací? Va-te'n! Ne soi pas mei toa. Ei tròp vregonha..." Saumuquèva. Sajèi de la consolar. Me contèi qu'aqueh Oficèr, Igrisu, era li avèva agradat e que se l'avèva volut préner com hemna. Au començar com ne's volèva pas dar ad eth, l'avèva miaçada de tuar los hilhs e l'òmi... Puish èra vasuda empaishada. E lo petit Tomoshi èra neishut. Hilh d'aqueh Imperiau. Sentiscoi la ràbia pujar dens jo. Aqueth òmi que minjèvi, discutèvi, bevèvi, cantèvi, damb eth, me venèva haïssable.

L'endoman, la guarda nse trobè amassas. Avèvam hèit l'amor com lo purmèr còp. Dilhèu end'eishugar los arrius de plors, o ende hèser passar la hòrça de l'òdi dens la de la nòsta honida amorosa. Puish, dens la nueit, lo nen avèva plorat. La Maria m'avèva con.hessat que de còps, avèva avuda hami de'u tuar, e tanben de's tuar ad era. Li arresponoi qu'èra la soa mair, e que n'avèva pas lo dret d'ac hèser. La parlèi pas de la mort deu petit Francés. N'avèva pas hrèita d'ac saber, malurosa com èra ja...

Los guardas ense desseparèn. Me tornèn barrar dens la mia cramba, e aqueh viatge ne's doblidèn pas de'm barrolhar. E suupic o quasiben agom lo quatau saut.

VII

Lo Jan qui s'èra pintat e qui ne s'èra pas ligat au lièit estot nhafrat mes com èra protegit estot sonhat peu mètge deu vaishèth e guarit hèra de temps abans lo cinquau saut. Lo Igrisu ne tornèt pas a minjar damb nosaus. Ense tornèt damb los autes deportats e, com ac avèva anonciat, ense hasèvan venir de quan en quan ende ns "entreténer." D'aqueth temps lo govèrn seguèva en ac organizar tot. Totun lo gavidar deus ahars èra criticat per hèra d'ancians godaric qui organisèvan aplegadas de gimnasticas e d'autes exercicis fisics ende manténer lo mond en bona santat. Ne profitèvan ende sajar de convéncer lo mond que calèva remplaçar lo govèrn. Au cap de quauquas setmanas lo cap deu govèrn (lo Pau de Monic, qui avèva remplaçat l'Armengòl) se decidèt a'n parlar a l'amassada, qu'avèva enquèra 453 deputats. Estot la batalha qu'apèran adara la batalha de la Samaro. Cau compréner la batalha de l'*Asa Maru*, en dus mots. Mes ací èm sus ua aute planeta, e la nòsta lenga cambiarà damb lo temps, damb totas las causas navèras que j'a e que n'am pas de mots tad eras.

Doncas te parlèvi de la batalha de l'*Asa Maru*. La discuta enter lo cap deu govèrn e los caps deus godaric qu'ac volèvan cambiar tot ne durèt pas. Lèu tots los caps de centurian angon aus patacs enter eths e damb los comissaris. Au cap de duas òras de punhats, de tumas e de còps de pèd, la guarda arribèt e ende hèser apatzà's lo mond, mandèt purmèr en l'aire quauques mitralhadas. Shens nat melhorar. Lavètz las mitralhadas copèn la massa deus deputats. Enter los tuats e los herits l'amassada estot arredusida a 302 personas. La mei gran part deu govèrn èra morta. Jo qu'èri viu per miracle. Lo Jan d'Arroi qu'èra enquèra a l'espitau n'ac volot pas créser quan li contèi peu purmèr còp.

Vasot enquèra mei mauaisit de'ns poder bàter que los soldats de l'Empèri confisquèn tots los cotèths. Passèn dias a hodiilhar dens los dromiders deus deportats. Ense dèvan peish ja esbrighalhats e pan trempat ende nse hèser passar la hrèita de cotèths. E arrís, tostemps.

N'ac contèi pas ad arrés, çò qui't vau díser adara, mes los soldats qui tirèn sus l'amassada èran comandats per Igrisu. E jo qu'avèvi un cotèth damb jo lo hiquèi dens la soa esquía. Lavètz estoi solide que jamei ense torneré envitar a sopar, au Jan e a jo... Lo cotèth l'avèvi raubat dens la cosía deus soldats, un còp qui passèvi dus dias en tot esperar lo metge, un saut o pas arren. Atau cerquèn pas los soldats, o lhèu cerquèn sonque enter eths qui podèva estar l'assassin. En mei d'aquò, ac aprengoi mei tard, lo Igrisu n'èra pas guaire aimat peus sons òmis. Cresi que com n'èra pas un Japonés vertadèr, ac volèva tot hèser mièlher que los

Japonés medish, e èra mei exigent damb los sons soldats que los autes Oficèrs deu vaishèth.

Totun estoi convocat peus soldats aprèps la batalha, qu'èri lo sol parlajaponés qui avèva vista la hèita sancèra. Ideyoshi Tanaka èra l'Oficèr de polícia de l'*Asa Maru* qui'm volèva parlar. Contèi que i avèva problèmas de poder enter nosaus mes que n'ac sabèvi pas tot, pr'amor qu'èri sovent convocat, e que n'èri pas un Pirenenc natre, çò qui'm dèva mei cuentas ende'm guardar l'autoritat sus la mia centuria. Lo Tanaka prengot los mens explics shens tròp me pausar questions puish me digot d'amassar los deputats que los volèva parlar. Ce digot : "Arròses de las montanhas (quiòc, endeus Imperiaus son eths qui son de la pèth blanca, nosaus am la pèth arròsa...) la vòsta situacion n'ei pas bona. Ja ètz deportats, mes lo vòste comportament me poderé miar a ua solucion mei radica. Me seré aisit de'vs mandar tots morir dens lo vueit de l'espaci. Ètz plan urós que lo nòste prètz-hèit, la nòsta mission ei de'vs portar dinc a Heisei. Avètz enquèra sheis sauts e mei d'ua annada de viatge. Perdèm temps per rasons en dehòra deu vòste comprèner, e adara ense calerà estancar dens ua basa logistica ende nse cambiar los motors. Ende çò qui ei de l'òrdi ací, vau hèser hicar micròs pertot, e cameràs mei precisas. Los qui parlaran tròp hòrt o qu'auràn un comportament suspèct seran suupic escampats dens l'espaci. Ei lo vòste tribalh, adara, de'vs organizar e de manténer la patz enter vosaus."

IX

Lo govèrn navèth èra mei joen que lo d'avants. Cau díser que la mejana èra avants de 35 ans haut o baish e jo passèvi per vielh damb los mens quasi quaranta ans. Mes dens los morts de la batalha de l'*Asa Maru* i avèva ueit comissaris deus mei ancians. Vasom, lo Jan d'Arrós e jo, comissaris shens portahuelha, cargats de las relacions damb la guarda. Ense vaguèt d'organisar cors de japonés basic endeus quauques joens godaric qui n'avèvan pas enquèra abandoadada complètament l'idèa de préner lo conta-ròtle deu vaishèth, e taus qui volèvan atau passar temps en tot hà's tribalhar lo cervèth. Ende lo de préner lo conta-ròtle deu vaishèth, ne vesèvi pas quin seré estat haseder. Arrés ne sabèva pas miar ua nau espaciau, ni hèser la navegacion, ni la pausar sus ua planeta, ni saber quin tornar ende Tèrra-Mair...

Lo temps passèva. Au cap de quauques setmanas Maria tornèt dens la part deus deportats, damb lo nen qu'avèva tornar batiat Jausèp. Lo mond de la centuria li hason lo mus quauques dias, dinc au moment d'ua velhada que prengoi la paraular ende'us hèser carar, aqueras lengas de puta. Lo "vielh" Bernat de Salas, l'òmi mei arrespectat de la centuria, mes qui n'avèva pas volut ne vàser lo cap, se trobèt deu men costat, e atau tot tornèt haut o baish normau. Cau díser qu'èri decidit a hèser miaças de demandar aus guardas de hicar dens lo vueit los qui'nse hasèvan problèmas.

L'Oficèr qui remplacèva lo Igrisu èra un Japonés vertadèr, lo Motoori Norinaga. èra tanben aimador de poesia e de cultura, e passèm repeish deus agradius, los tres parlanjaponés, la soa dauna qui hasèva minjars "com a Shicòco" e tanben deu Ideyoshi Tanaka e la soa molher. Dens aqueths repeish s'i parlèva de literatura. Apregonigom las nòstas coneishenças de las tradicions imperiaus, aprencom tanben a hèser *bunraku*, aqueth teatre de monacas que la Maria e lo Jan ensenhèn aprèps, dens las velhadas e qui ací, sus Heisei, estot ensenhat aus mèstes e vasot lo mei bon deus mejans d'aprèner aus mainats. Avèvam tanben accès a la bibliotèca electronica japonesa, damb libes de literatura, d'istòria e sustot, çò qui m'interessèva mei, de geografia e d'astrografia. Dens aqueths libes i avèva lo manau d'astrografia de Heisei, escrit peus purmèrs astrografs de la purmèra e de la dusau exploracion de la planeta nòsta.

Ac aprencoi tot de las maishantas condicions de vita sus Heisei, tròp cauda ende víver capvath los dus sós deu dia vertadèr qui dempuish las purmèras jornadas deu nòste estar vasot lo moment de sajar de'nse pausar, shens tròp bolegar.

Heisei

Atau, au cap deu nòste viatge intergalactic, au cap de tots aqueths sauts de mort, quan los vaishèths comencèn de hèser devarar los deportats dens las navetas, jo e lo govèrn sabèvam que las condicions de vita dens l'*Asa Maru* èran hèra mei bonas que las qui'ns demorèvan sus Heisei.

X

Ense deishèn sus ua plaja, pròishe lo Peugue, l'ocean unic qui cobrèva mei d'un emisfèr sancèr de la planeta. Ense deishèn damb paquets de tendas reformadas de las armadas vençudas d'Euròpa. Damb com sol minjar racions militàrias de l'armada espanhòu (ce'm digon Aranés qui ns'èran pas enqüèra complètament desbrembats aquera vielha lenga). E quauques resèrvas d'aiga. E, ende jo, de la part deu Norinaga, un paquet de daubrir sonque un còp la darrèra naveta partida. Au cap de dus dias, los 31712 deportats subervivents de l'*Asa Maru* ense trobèvam dens un rectangle de haut o baish sètze lis sus ueit. (Peus vielhs qui comptèvan enqüèra en mètres, cau saber que lo li imperiau o navèth o enqüèra metric hè 500 mètres). Damb au miei las provisions... e lo govèrn. Viste hèit las centurias se tornèn aplegar e cadua arrecebot la soa part de minjar, d'aiga e de tendas. Èra lo dia, mès calèva hèser viste avants lo lhear deu dusau só e l'arribada deu dia vertadèr. Montèm las tendas e hiquèn au mei córrer la biòca, l'aiga, los mainats e las hemnas capvath los teits de tela. En darrèr, los òmis tanben se hiquèn au recès. Calèva deishar passar las quinze òras deu dia vertadèr shens bolegà's. Avants l'arribada sus Heisei, avèvi après aus de l'amassada los dangèrs de la vita sus Heisei, en tot lor arrevirar las mias lecturas en japonés, e la hrèita de s'escóner de la calor de mort deu dia vertadèr, qui doncas durèva quinze òras. (Avèm guardat lo comptar de las òras com sus Tèrra Mair, mes me demandi si ei ua bona causa.) No'm vaguèt pas, totun, avants l'arribada deu dia vertadèr, de hèser lo torn de las centurias end'endicar lo perilh deus leons de Heisei, qui cacèvan sonque au moment deu dia vertadèr, qu'avèvan hrèita de la calor ende's deishidar de la miei som qu'avèvan lo dia petit e la nueit. Aqueths leons n'èran pas com los leons de Tèrra Mair, sauv que cridèvan e que minjèvan carn...

La calor pujèva, pujèva. Dens la mia centuria, tots susèvan. Los mainats ne corrèvan pas mei. Los mei petits plorèvan la set. Los vielhs tanben comencèvan de bohar damb mauaise. Au miei deu dia vertadèr, lo termomètre qu'avèvi miat marquèva 63 degrès. Calèva tota la hòrça deus godaric de la centuria end'empaishar los qui n'avèvan enqüèra lo voler de'ns panar aqueth ben vasut d'un còp enqüèra mei preciós : l'aiga.

E deu dehòra ns arribèva lo cridar deus qui's hasèvan atacar peus leons de Heisei. Crits lèu atupats, qu'èran tròp flacs ende's poder dehéner. Los mainats de la mia centuria se hiquèn a plorar. Las hemnas se morèvan de páur mes n'ac disèvan pas, e sajèvan d'ac amuishar pas pr'amor deus mainats. Nosaus tanpauc ense sentèvam pas mei valents. Assucats per la calor, ense demandèvam quin harem ende resistir au herum, si èram atacats.

Puish la calor comencèt de baishar, a plaser. Ausiscom pets de pericle, que los crums de l'aiga pujada endeu cèu dens lo dia vertadèr volèvan tornar devarar damb lo dia petit, mensh calorós, quan se vedèva sonque un só dens lo cèu. La ploja nse casot suu cap tot d'un còp. Ploja espessa, violenta, atucadera. Tots èram gessuts, qu'avèvam hami de nse banhar capvath l'aiga. Mes arrecebom la grèla a hóner permèr de dintrar capvath las tendas, tots thòcs. Las tendas tenèn lo còp, n'ac sabem pas quin.

Au cap d'ua òra, tot èra acabat. Lo só qui lusèva èra lo só petit. Èra lo temps deu dia petit mensh caud. Hasèva secar a plaser la tèrra, las tendas, los òmis. Partiscoi cap au punt d'amassar deu govèrn, ende hèser lo punt damb los autes. Tota l'amassada estot reünida. Los dus cent ueitanta nau capdaus de centuria heson lo bilanç : tres centurias avèvan perdut un vintenat de personas, minjadas o tuadas peus leons de Heisei. Mei de vint centurias avèvan tendas traucadas per la grèla, damb lo minjar tocat o perdut. Calot tornar despartir la biòca.

Puish lo capdau decidigot que ne nse calèva pas estar aqui, pròishe lo peugue, qu'avèvi vist jo, sus la mapa deus Oficèrs deu vaishèth, que dens aqueth cornèr de l'ocean j'avèva piratas maluquians d'ua deportacion de quauques annadas avants. Lèu mandèt lo govèrn grops de godaric - atau èran aperats los òmis damb cotèths qui assegurèvan la dehensa de las centurias , e non pas mei sonque los ancians com jo de la guèrra petita sus Tèrra Mair - end'explorar lo país. A mensh de dètz lis i avèva las bocas d'un arriu gran qui's venèva maridar damb lo peugue. Decidigom au govèrn de pujar en tot seguir aqueth arriu. Lhevèm lo camp suupic e comencèm de'ns encaminar avants la fin deu dia petit e lo sombruste qui marquèva lo començament de la nueit.

XI

Arron de caminar tres dias d'ací, damb au miei dias vertadèrs, autes atacas deus leons de Heisei, autes auratges e tombarcs de grèla, çò qui volèva díser enqüèra autes morts, arribèm dens ua plana beròia e grana qui'm ramentèva lo mens país de l'arribèra de Garona.

I avèva arrius mei petits qui hornèvan la loa aiga a l'arriu gran qui, sustot, vasèva mensh salat que pròishe la mar, quan lo dia vertadèr, en tot ac secar tot, permetèva a las aigas deu peugue de pujar dens la mair de l'arriu. Las centurias s'installèn pertot dens la plana. Hèra se liguèn amassa ende hèser vertadèras vilas de tendas e organizar mièlher la proteccion contra los dangèrs deu dia vertadèr.

Lhèu comencèn de'ns bastir maisons en tèrra, damb cavas pregonas crusadas dens la tèrra ende poder hicar a l'endòst, luenh de la calor, la biòca, l'aiga e los mei flacs. La mia centuria s'aliguèt damb quate autas e nse bastiscom ua petita vila qu'aperèm Lutz de Heisei. Vasoi dusau sindic d'aquera comuna.

Totun pensèvam ja que n'avèvam sonque biòca per ua o duas mesadas, pas nat gran ende hèser semiadas, pas nada bèstia end'aver lèit o carn. Avèvam vist que dens l'aròu i avèva Mongòus deportats damb escabòts de iacs e lhèu de camèus, d'aqueras bèstias qui poderen víver quasi shens béver dens un horn o capvath lo só gran de Heisei. Decidigom de hèser petitas tropas de godaric ende cercar aqueths escabòts, ende los raubar aus Mongòus e los tornar miar dens la nòsta plana.

Dens lo paquet que m'avèva deishat lo Norinaga, trobèi un liberòt de poèmas de Hagiwara Sakutaro, quauques potingas (la sola farmacia deu nòste pòble !) e un pistolet damb un vintenat de magasins. Ac digoi au comissari de la Defensa, lo Pachi Haramboro, qui decidigot de'm hicar dusau capdau dens la tropa d'un deus mei bons ancians godaric, lo Jan Pèir de Salanava. La nòsta petita escoada partiscot cap a Bisa, en tot seguir un arriu qu'avèvi batiat Baïsa. Quauques godaric arrepoteguèvan en tot díser que n'èra pas un nom pirenenc e ac aperèvan simplaments lo gave...

Au cap de duas setmanas, ense trobèm au hons de la vath, qui èra vasuda ua traca de *cañon*, e nse calot trobar un camin ende pujar suu plan au dessús. Dens la pujada cinc godaric moriscon : quate cason dens lo vueit de la galihòrça, e un estot nhacat per un tigre de Heisei. Aqueth herum qui semblèva un gran cat nhaquèva e emposoèva la sang. Lo herit seré estat minjat peu tigre si d'outes godaric n'avèvan pas tirat pèiras a la bèstia. Au cap de tres minutas comencèt de's trobar mau. La soa cara vasot blanca, puish blava e moriscot en tot desgolir ua bava afrosa, barrejada de sang. Ense calot ueit òras end'arribar suu plan, e autanlèu nse hiquèm a l'acès que lo dia vertadèr avèva començat. Suu plan n'i avèva pas leons de Heisei, ac aprengom aprèps, mes tigres qui s'esconèvan de la calor, eths tanben, e dens las tutas qui avèvam trobadas ende ns escóner deu caud deu dia, nse trobèm mus a mus damb aqueth herumi. Un vintenat de godaric moriscon, emposoats peu nhacar deus tigres. N'èram pas mei que setanta tres deus cent qui èran partits de la plana de Baïsa e de l'arriu gran (qu'apèran Garona, adara). En tot caminar dens lo dia petit que seguiscot, cadom sus un punt d'aiga damb piadas de bestiar. Lo Jan d'Arrós, qui èra damb nosaus, digot au cap qu'èran tralhs de iacs. J'avèva utes piadas d'ongulats qui devèvan estar unicòrns, ua traca de chivau petit damb un còrn, qui èra autoctòn ací, e que sabèvi que's podèva amechar. Segon lo Jan qui avèva, dens las soas annadas d'estudis orientalistes, visitada China de Bisa, l'escabòt devèva comptar enter tres cents e cinc cents bèstias. E j'avèva un vintenat d'unicòrns, çò qui volèva díser autant d'òmis.

Decidigom de nse partatjar enter quate grops. Lo mei gròs, damb lo nòste capdau, demorèt au punt d'aiga. Los utes tres, comandats peu Jan d'Arrós, peu Benhat d'Iribarne e per jo, devèvan anar mei luenh cercar bòrdas o escabòts mei petits ende'us panar. Lo Benhat Iribarne - cresi que ne t'èi pas enquèra parlat d'eth, èra un cantaire deus bons, un qui hasèva cantas, un *bertsolari*, com disèva dens son parlar de Benavarra. Me hè dòu de ne l'aver pas podut conéisher miélher.

Dens lo men grop j'avèva nau òmis. Tres de la mia centuria, e los utes cinc de la medisha petita vila de Lutz de Heisei. Au moment de repartir los òmis enter los tres grops, dus godarics d'ua auta centuria n'avèvan pas volut venir damb jo. Disèvan que volèvan pas créder un sharnègo. Lo Jan Pèir de Salanava los avèva représ damb eth dens lo grop qui esperèva au punt d'aiga, en tot díser que disèvan aquò pr'amor qu'avèvan dilhèu páur d'anar mei luenh e de combàter, e m'avèva dats utes godaric de Lutz. Ei encuèra cap a Bisa que partiscom. Ac sèi qu'avèvi ua bossòla damb jo, e tanben un arrelòtge vielh de Tèrra-Mair qui'm serviscot enquèra quauques annadas end'estudiar las duradas de las nueits, deus dias petits e deus dias vertadèrs, puish de las sasons. Te cau saber qu'ací ua annada dura mei de duas annadas de Tèrra-Mair, e qu'avèm sasons mei longas e mensh temperadas que dens los Pirenèus. Avèm sonque estiu e ivèrn, ací.

XII

Èra sonque un mainat. Petit, nèir de peu e de pèth, devèva estar un Indian d'índia. Avèvi entenut a parlar de deportacion de mond deu Bihar, e tanben de Bengalis musulmans. E coneishèvi plan la poesia nòsta deu sègle vintau :

*Brut, brut per las carrèras,
Lutz, lutz sus las maisons !
Hestegèm l'annada navèra
Au miei de crits e de cançons...*

Lhèu los Mongòus los hasèvan tribalhar com pastors, aus Indians. Aqueth petit èra assedut au ras d'ua cleda hauta deus paus d'ua husta nèira, pro solida end'empaishar lo passatge deus iacs. Èra au costat d'ua brequèra e, quan un iac e s'apressèva, lo cridèva ende'u hèser tornar cap tau miei deu peisheder.

Au luenh se vesèvan los hums e los teits de las casas d'ua bòrda grana. D'un prumèr còp d'uelh i avèva cinc o sheis maisons. E, dens la prada, haut o baish cinc cents bèstias. Devèva estar esclau, lo mainat, magre com èra. Los Mongòus son un pòble tròp auturós end'aver aligats. Los qui los trobèn son esclaus... o morts. Me pensèi que devèva lo mainat comprèner lo japonés. Hasèva ueitanta ans arron l'arribada de l'armada imperiau en ndia, end'acabar las guèrras e las sangnèras religiosas. E si èra esclau n'anèva pas cridar a l'ajuda aus Mongòus si trobèva mond ende li perpausar la libertat...

De la mia experiéncia de godari avèvi guardat lo biaish de m'apressar deu mond shens qu'ac sàpian. Estoi sus eth d'un saut. Lo hiquèi la man suus pòts e lo digoi, en japonés mes a plaser, per qu'ac comprena : "Se ne cridas pas, t'estaràs viu. E comprenes ?" Me hasot de òc damb lo cap e damb los uelhs. S'aperèva Nilratan e èra lo hilh d'un esclau bengali e d'ua esclau bihari. Los sons parents parlèvan sonque japonés enter eths, e damb los mèstes mongòus. Un japonés deus praubes, escarraunhat mes de bon comprèner ende tots.

Ense tornèm lhear e d'un signe de la man aperèi los mens òmis. Nilratan ense digot que guardèva tot dia lo tropèth, damb la soa seror Surabala, e qu'èran medish guardats per un Mongòu qui's disèva Tsembal, mes que dempuish ua setmana hèra de Mongòus èran partits de la bòrda ende miar los iacs endeus peisheders d'estiu. N'i avèva pertot de cap a las Montanhas deu cèu, e mei de tres mila iacs èran partits d'aquera bòrda de la hòrda blava. Lo bestiar qui demorèva

èran las bèstias ende minjar, las fimèlas per la lèit e tanben las qui n'avèvan pas veterat.

Dens la bòrda i avèva la soa familha, a Nilratan, e un quinzenat d'autes esclaus, tots gessuts d' ndia e venuts aus Mongòus sus Deimòs (ne coneishèvi pas aquera istòria que Surabala me contèt frem de temps adarron). I avèva tanben haut o baish vint guerriers mongòus. N'èra pas ua bòrda damb familhas mongòus, qu'aqueras demorèvan dens vilatges o vilas de tendas (qu'apèran iortas) mei luenh de la part de Bisa. Lo vilatge mei pròishe se disèva Shanado, com la capdau vièlha de l'emperaire gran, los Gengís Han, deu temps que los Mongòus mestrejàvan sus la meitat de Tèrra-Mair. I avèva dilhèu cinc mila Mongòus aquí.

Ne'm pausèi pas questions. Ense hasèva hrèita escabòts ende neurir lo nòste pòble. Ací i avèva un escabòt important damb iac fimèlas e lèit peus nòstes mainats, carn e lhèu cuer ende nse vestir. Digot lo Nilratan que calèva esperar lo só-coc o, lhèu, lo dia vertadèr ende passar a l'ataca. Mes que calèva viste tuar lo Tsembal.

Aqueth arribèt quauques minutas aprèps, sus un unicòrn. Aqueth chivau autoctòn ne vesoi peu prumèr còp lo peu blau damb rebats d'argent qui lusèva capvath lo só gran qui hasèva lo dia petit mei caud que lo só petit. Lo men cotèth de Laguiòla (lo pair me l'avèva dat peus mens quinze ans) se hiquèt entremiei los dus uelhs deu Mongòu qui casot shens brut. L'unicòrn, plan amanit, ne boleguèt pas. Los mens òmis, desconuts dens un varat, ac avèvan tot vist e ac comprenon suu pic : n'èra pas que lo purmèr mort d'ua batalha qui ne hasèva pas que començar.

Çò mei important èran las armas deu mort. Lo Mongòu avèva un iatagan (aquera espasa gran corbada deus chivalèrs deu desèrt) mes tanben ua arma de huec, un pistolet automatic damb tres magasins d'avança. Donèi lo pistolet au Bernat de Guiraud, un òmi deu país de Foish. Despolhèi lo Mongòu deus sons vestits e los me hiquèi dessus. Los mens òmis se n'arridèn en tot me díser que hasèvi un Mongòu deus vrais. Arresponoi qu'èra plan çò qui volèvi hèser, si ei que m'èri vestit atau. Estoi mensh fièr quan sagèi de pujar sus l'unicòrn, mes au cap de tres casudas me podoi estabilisar sus l'esquía d'aquera bèstia... E quan me calot har avançar lo chivau, a só-coc, lo sabèvi estancar e har virar. La nueit tombèva quan partiscoi damb lo Nilratan cap a la bòrda, en tot hèser dintrar lo tropèth cap a l'embarra. De l'aute costa deu peisheder se podèvan ausir crits de gojata. La seror de Nilratan, Surabala, hasèva la soa part de tribalh.

XIII

Dens la cort de la bòrda i avèva tres Mongòus. Vestit com èri, e damb la nueit qui cadèva, passèi au ras d'eths shens que m'èspiin. En mei d'aquò, quin aurèn podut saber que j'avèva ua ataca qui's preparèva? Èran acostumats au normau, au costumèr. D'acòrdi damb lo Nilratan, deishèi l'unicòrns davants l'embarra e dintrèi dehens ende neutralisar purmèr lo Senlai, un Mongòu mei vielh que los autes e qui avèva ua cama malauta. Demorèva a guardar los vetèths de iac, mes avèva totun, com cada guerrièr mongòu, lo pistolet e lo iatagan. Aqueth pistolet qu'ac dèi au Francés de Lacassanha, qui èra passat per l'aute pòrta de l'embarra. Ense trobèvam tots dens l'embarra quan un aute Mongòu dintrè. Lo Gabrièl d'Estrada estot lo mei rapid, e lo son cotèth s'en.honsèt dens lo còr deu guerrièr. Atau se guanhèt lo quatau pistolet, lo Gabrièl. Damb Bernat de Guiraut e jo, lo Nilratan ense mièt ende la casa comuna qu'i dromèvan o que s'i pausèvan los guerrièrs. Comencèm d'arrosar damb los nòstes pistolets los qui ne dromèvan pas, puish tirèm suus qui's deishidèvan en tot se demandar çò qui's passèva. Quasi tots n'agon pas l'arrespona qu'eston tuats. Damb eths i avèva hemnas nudas, hemnas d'índia, e compregom qu'èran tengudas atau peu plaser deus guerrièrs. Comprengoi tanben que lo Nilratan avèva lhèu páur que la soa seror e passi viste a estar ua auta victima deu gorrinèr deus guerrièrs e que ns avèva aidat tanben pr'amor d'aquerò. De las sheis hemnas duas èran empaishadas d'au mensh cinc o sheis mes. Comencèn de's vestir damb las soas pelhas, e en tot despelhar los guerrièrs morts.

Dehòra s'entenèvan crits en lenga nòsta e tanben en mongòu e en japonés. Supausi que çò qui ne comprenèvi pas èra mongòu. Los mens autes òmis avèvan jogat damb los cotèths ende's tuar cadun lo son Mongòu e atau aver un pistolet. Dens la sala i avèva tanben lo cabinet damb las armas. Fusius automatics damb los magasins. Pujèi suu teit ende véser çò qui's passèva au dehòra. Dens la negror n'èran pas que crits, hum, tot a barreja. Entenoi tanben a cridar capvath lo postam, dens la sala comuna. Crits e còps de huec. Deu teit podoi aflustar e tuar cinc o sheis autes Mongòus. Aperceboi a esclaus indians qui sajèvan de combàter los guerrièrs damb las mans vueitas. Tres òmis tuèn atau un guerrièr, puish eston dalhats per ua mitralhada.

La batalha durèt au mei long mièja òra. Avants de tornar devarar dens la sala demorèi quauques minutas suu teit, dens lo silenci copat de gemidas de nhafrats, en tot me demandar çò qui anèvi trobar capvath. Dens la sala comuna, duas de las hemnas èran mortas, ua damb lo cap vasut un pialòc shens fòrma d'òs, de carn e de cervèla, l'aute, ua de las duas empaishadas, herida, avèva començat lo tribalh e moriscot guaire de temps adarron.

Heisei

Damb lo Bernat de Guiraut hesom lo compte. De nosaus dètz godaric, tres morts. Deus esclaus, Nilratan èra mort. Demorèvan sa seror, lo son pair e autes cinc esclaus. E tres hemnas de la sala comuna. Deus Mongòus, comptèm quinze tuats e sèt nhafrats. Ne manquèva dus.

XIV

Decidigoï que'nse calèva partit shens tròp està'ns. Digoï aus Indians, en japonés, que nosaus n'avèvam pas esclaus e que s'ac volèvan, podèvan venir damb nosaus. La hemna empaishada ne volot pas partir. Ni tanpauc las autes duas de la sala comuna. Ense demandèn pistolets ende's dehéner au tornar deus Mongòus e ende's véner la vita en tot retardar los que los dus hueitius èran degut anar cuélher. Soi solide qu'acabèn tanben los Mongòus herits, autanlèu qu'estom partits...

Partiscom doncas, sèt godaric, sèt Indians, cadun sus un unicòrn, damb dètz chivaus de mei, cargats de tot çò qui avèvam podut préner e qui'ns hasèva hrèita : granas ende semiar, magasins e autes armas de huec, vestits e autes pelhas, vaishèra. E en tot honhar lo bestiar - los cinc cents iacs. La Surabala hasèva avançar las bèstias en tot cridar, e los iacs coneishèvan la soa votz.

Totun n'avancèvam pas viste. Surabala ne sabèva pas hèser córrer los iacs. Avèvam páur d'ac hèser, que ne sabèvam pas tanpauc quin los hèser estancà's. E arrés n'èra pas acostumat au cavalari suus unicòrns. Quan lo dia petit se lhevèt, n'èram pas luenh de la bòrda. Quauques lis sonca. Los Indians s'èran finauments hicats a dus suus unicòrns, ende's guardar l'equilibri. Ei de cap a la fin deu dia petit qu'entenom au nòste darrèr ua bronida. Devèvan estar los Mongòus.

En fin de dia petit, qu'èra un dia petit damb só gran, arribèva lo dia vertadèr damb sos seishanta degrès. Ense calèva hicar a l'ombra. Suu plan i avèva sonque quauques arbos. Surabala me digó, dens lo son japonés qu'èra mei bon que lo deu son praube hrair, que los iacs èran acostumats a la calor, que demorèvan dehòra lo dia vertadèr. Causigoï de contunhar drin. La calor ense carmèva mes au cap de quauques minutas ne s'entenèvan pas mei los Mongòus. S'èran deguts estancar. Atau avancèm enquèra ua òra puish pr'amor deus òmis ens arrestèm capvath arbos grans, pròishe ua hont.

L'auratge de la fin deu dia vertadèr estot terrible. Ac sei qu'ètz acostumats, los joens vasuts ací, non pas com nosaus qui arribèvam de Tèrra-Mair, d'un viatge tan long. Los arbos aperèvan los eslambrecs, ce nse semblèva. Los iacs vason a mieja hòus. Un còp qu'agón bevut (e nosaus tanben ense banhèm com peish dens la hont), ense calot ua òra ende tornar aplegar lo bestiar e ende tornar partir. Avèvam perduda l'òra guanhada en tot caminar capvath los dus sós deu dia

vertadèr. Atau sonque quauques minutas apuish, entenom lo brut deus guerrièrs mongòus qui nse perseguèvan.

Lor calot enqüèra mieja òra ende començar a nse tirar dessus. Èran enqüèra luenh, e pas tròp precis. Ne comprenoi pas perque comencèn a tirar de tan luenh. Lhèu se pensèvan que ns arrestarem. De ballas. Hesom hicar a córrer los iacs, pr'amor que n'avèvam pas aute causida. Hasèvam damb aquò un crum de posca qui ajudèva los Mongòus a nse pèrder pas... E los praubes cavalièrs qu'èram avèvam deu mau ende ns estar en equilibri. Los Indians perdón quasi tots lo contact damb nosaus. En tot me revirar, los vesoi qui s'èran ja virats e metuts en linha cap a l'enemic comun, decidits a nse pagar de la soa vita la libertat tornada.

Au cap de quauques minutas los còps de huec ense heson saber que lo combat avèva començat enter Mongòus e Indians. Durèt sonque ua estoneta, puish entenoi a shiular las balas autorn de jo. Ei a aqueth moment qu'aperceboi los godaric de l'escoada deu Jan d'Arrós. Avèvan entenut lo brut de l'escabòt e s'èran pensat que la loa ajuda nse haré hrèita. Mes sonque damb cotèths...

XV

M'estanquèi damb lo men unicòrn e damb autes tres bèstias cargadas d'armas. Hesoi a hutas lo repartir deus fusius e deus cargaders enter los òmis de la tropa deu Jan. Ense hiquèm tots en pausicion de dehensa e demorèm los Mongòus. Èran trenta los guerrièrs, e eston susprés peu nòste huec neurit e matader. Totes los godaric sabèvan tirar au fusiú automatic, eiretèrs de caçaires d'ors, de palomas... o deus godaric d'autes còps. Los Mongòus deishèn vint morts dens la gèrba hauta deu plan qui aperam dempuish aqueth dia lo plan deu purmèr escabòt.

Enter temps l'escabòt, miat per Surabala e seguit peas autes òmis de la mia escoada, avèva contunhat d'avançar puish s'èra estancat quauques lis mei luenh, suu camin de la tropa màger deu Jan Pèir de Salanava. Èram tornats au camp d'aqueth quan arribèn autes Mongòus, lhèu cent, lhèu dus cents. Avèvan trobada l'escoada petita deu Benhat d'Iribarne e los avèvan tuats tots, puish avèvan seguidas las piadas cap tau punt d'aiga.

Passada la suspresa, hesom cantar los fusius automatics. Guanhèm la batalha, que los Mongòus èran mei las que nosaus, au mensh mei es.hlaquits que los òmis deu Jan Pèir, e que dens aquera tropa n'avèvan pas tots pistolets, un de dus avèva sonque un iatagan, qui n'ei pas ua bona proteccion contra las balas espetaderas deus fusius automatics. En mei d'aquò, èran tanben cansats aprèps lo darrèr combat deus godaric deu Benhat d'Iribarne, que nse contèt un presoèr mongòu. Cada godari avants de morir avèva tuat au mensh un guerrièr, sovent dus o tres, sonque damb lo cotèth... Los darrèrs Mongòus hugèn cap a la soa vila de Shanado, solide ende tornar damb ua armada mièlher preparada e organizada, e enqüèra mei nombrosa. Los tres Indians qui demorèvan ense digon que damb los unicòrns qu'avèvan (ja hòrt las), lor calèva au mensh duas dias end'arribar a Shanado. Ne seren pas tornats avants quate diadas, çò qui nse deishèva lo temps de tornar dens la plana. Avants, passèm ua diada a nse pausar e a hèser la tria enter los iacs. Tuèm los mei flacs e ne prengom la carn, la pèth e las còrnas.

L'endedia las gahèm cap a la plana. Deu temps que cerquèvam las bòrdas, los òmis de Jan Pèir avèvan hèitas recèrcas e ns avèvan trobat un camin mei bon ende tornar devarar. Totun los iacs degon passar un per un. Ense calot ua diada sancèra ende hèser devarar l'escabòt. Tres òmis èran passats peu camin vielh (en tot se mauhisar deus tigres) end'anar cuèlher autes godaric end'organisar ua armada petita contra los Mongòus. Aqueths ne vengón pas l'endedia. Dilhèu èran estats impressionats. O, com ac avèva dit un presoèr, com endemieï los morts de

las prumèras batalhas i avèva un princi, hilh de *han*, calèva que los autes e's partéscan las soas bèstias e tot lo son riquèr avants de tornar hèser la guèrra contra nosaus. Èra tostemps atau dens l'istòria deus Mongòus, sus Tèrra-Mair. La set de poder los avèva empaishat, a l'Edat mejana, de vàser los mèstes deu mond.

Quan arribèn au pic de la vath de Baïsa (adara que's sabèva lo men ròtle dens la presa de l'escabòt mei gran, los godaric me respectèvan e tots aperèvan l'arriu com jo), mei de cinc cent godaric los demorèvan. Ne tornèn pas jamei a ns atacar. Deus presoèrs mongòus arron d'aquera batalha gran, ne deishèm partir tres, damb un messatge. Calèva que los Mongòus ense deishossen en patz, e nosaus ne'us tornarem pas atacar tanpauc. Los autes presoèrs los tuam que volèvam guardà's lo minjar sonque ende nosaus. E dilhèu acceptèn, los Mongòus, de guardar los sons escabòts de iacs sonque suu plan, e de jamei pas devarar dens la plana. Dempuish aqueth temps ens am trobat autes enemics, mes jamei los Mongòus ne son pas tornats. E deus autes enemics te n'an parlat solide godaric mei joens que jo... Totun am enquèra guardas, e mandam patrolhas suu plan, pròishe los camins qui poderen tornar estar los deus Mongòus.

XVI

Deu temps deu recèrc de bestiar e de granas ende semiar, lo govèrn avèva decidit de hèser tastar tot çò qui semblèva minjader dens la vegetacion de l'arribèra, end'aver autes possibilitats d'alimentacion. Atau cada hruta la tastèvan duas o tres personas. Hèra eston emposoadas e calot que lo govèrn interdigosse lo tastar de hrutas inconeishudas o non repertoriadas aus mainats e a las hemnas empaishadas. Au cap de quauques diadas sabèvam çò qui èra de bon minjar dens las hrutas e las arradics de la plana de la Garona de Heisei. Atau son minjadors los iranges de Heisei (ac aperatz irange, aquò, mes n'an pas arren de comun, sauv la color, damb los iranges de Tèrra-Mair), las pomas, las olivas deu país. E tanben eston tastadas las arradics, e la carn de las bèstias autoctònas.

Aprengom tanben a convíver damb los leons. Hiquèm barrèras ende protegir los iacs, organisèm los vilatges en vilas fortificadas drin com las vilas d'Africa de Bisa (èra un parçan de Tèrra-Mair) e los leons ne demorèt sonque luenh deus parçans qu'i estèvam.

Totun lo purmèr estiu, damb ua calor enqüèra mei hòrta, e lo purmèr ivèrn, damb nueits a mensh quaranta degrès (damb los nòstes vestits deu 15 d'agost de 2078) quand èram lo mei luenh deus dus sós, heson tombar enqüèra lo nòste compte de poblacion. Passèm a quinze mila quate cents òmis, hemnas e mainats.

Ense calot duas annadas, tanben, ende comprèner que l'aire deu baish de l'arribèra èra emposoat peus nens petits, e end'enviar las hemnas amainadar dens lo haut de la vath de Gèrs, un aute arriu qui da la soa aiga a la Garona d'ací. Aquí èstan un an e miei, çò qui ns a miats - enter autes causas, au reordonar de la nòsta societad. L'amassada estot arredusida a cinquanta personas, qu'aperatz adara majoraus. Los godaric guàrdan lo vilatge deus nens e hèn la caça aus leons e aus tigres. Uei ne pòden pas estar elegits majoraus. Jo èri dens los cinquanta purmèrs. Èri lo tresau mei vielh en edat.

Me sentiscoi enqüèra mei vielh quand, lo dusau ivèrn, la Maria moriscot en tot amainadar d'un nen mort. E quand, dus mes aprèps, los dus mens hilhs grans, Jan e Pèir, moriscon tanben, un emposoat per ua hruta qui semblèva ua poma mes qui n'èra pas ua, l'aute tuat per un leon. Ne'm demorèva pas que lo petit Jausèp, qui n'èra pas lo filh men, mes qui'm raperèva tant la Maria. E puish,

Heisei

quauques mes aprèps, prengoi la Surabala com hemna, e'm tornèt la joenessa. Mes aquò ei ua aute istòria. Com la deus cinc mainats qu'agom.

Damb los ivèrns e los estius, los hreds de mort e las calors qui túan, ne demòren pas guaire òmis vasuts sus Tèrra-Mair. Vascoi lo capdau i a sèt annadas, a la mort deu capdau d'avants, que soi dempuish aqueth temps lo mei vielh deu nòste pòble. Vint annadas d'ací, ne soi a haut o baish ueitanta annadas de Tèrra-Mair. E lo nòste pòble adara creish. Au dia de uei avèm passats los trente mila. Dens quauques annadas seram mei que quan arribèm. Ací ei lo nòste mond, sus Heisei. Ací ei adara lo nòste aviéner. I hem païs.

Heisei

Roman brac de sciéncia ficcion en occitan

平成

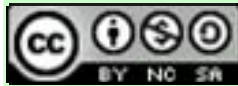
(科幻小说 - 奥克语)

(サイエンス・フィクション - オック語)

Escriut en 1994, estot mandat a Eric Chaplain qui'u publicuè en beth cambiar la grafia a las edicions Princi Negre, shens nat contracte d'edicion.

Ací avetz la version originau, damb las pècas mes en ua grafia mei expandida.

Aquera version ei publicada aus formats HTML e PDF suu siti <http://jf.blanc.free.fr>.

Vous êtes libres :

- de reproduire, distribuer et communiquer cette création au public
- de modifier cette création

Selon les conditions suivantes :

- **Paternité.** Vous devez citer le nom de l'auteur original de la manière indiquée par l'auteur de l'oeuvre ou le titulaire des droits qui vous confère cette autorisation (mais pas d'une manière qui suggérerait qu'ils vous soutiennent ou approuvent votre utilisation de l'oeuvre).
- **Pas d'Utilisation Commerciale.** Vous n'avez pas le droit d'utiliser cette création à des fins commerciales.
- **Partage des Conditions Initiales à l'Identique.** Si vous modifiez, transformez ou adaptez cette création, vous n'avez le droit de distribuer la création qui en résulte que sous un contrat identique à celui-ci.

A prepaus de l'autor

Joan Francés Blanc (en chinés

白让法郎索瓦)

vasot en 1961 a Agen, d'un pair occitan d'Albigés e d'ua mair occitana de Labrit e chèca de Valaquia Morava.

Arrond estudis d'istòria e de chèc a l'Universitat de Bordèu, partigot en 1982 ende París ende estudis de Linguistica, puish i demoret endeu tribalh. Dintrèt en occitanisme en 1984, purmèr a l'IEO París que n'estot longtemps president (n'ei enquèra dinerèr), puish a Radio Pays que n'estot animator e dinerèr dinc a 2002. Publicuèt frem de cronicas en Forra Borra (bulletin de l'IEO Paris estancat en 1999), articles en la premsa occitana (Occitans!, La Setmana, Parlem!, Prouvenço d'aro), navèras premiadas en lo concors aranés Men Condó Sambeat (Nueit de Junh, Onzadas) e aqueth roman brac.

Se pòt contactar per corrièr electronic a l'adreça [jfblanc](mailto:jfblanc@gmail.com) de gmail.